

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
&
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΒΟΛΟΣ 18, 19 & 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005 - ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

**«ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ: ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΧΩΡΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»**

«Το Λύκειο ως πρόδρομος του Πανεπιστημίου ή οπισθόδρομος της Γενικής Παιδείας; Ζητήματα Εκπαιδευτικής Αρχιτεκτονικής σε παρατεταμένη εκκρεμότητα»

Δημ. Ματθαίου, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Περίληψη

Το ζήτημα του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και των επιπτώσεών του στο μορφωτικό ρόλο του λυκείου βρίσκεται, ανεπίλυτο, στην ημερήσια διάταξη της εκπαιδευτικής μας πολιτικής για δεκαετίες. Όσα συστήματα δοκιμάστηκαν, παρά τις αισιόδοξες προσδοκίες των εισηγητών τους, απέτυχαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα: κράτησαν το λύκειο δέσμιο των εισαγωγικών εξετάσεων, απαξιώνοντας την προσφερόμενη γενική παιδεία· άφησαν αλώβητη, όταν δεν ενίσχυσαν κιόλας, την παραπαιδεία· οδήγησαν τους υποψήφιους φοιτητές σε σπουδές και σε τμήματα μακριά από τα ενδιαφέροντά τους· υπονόμισαν τη γνωστική υποδομή που απαιτούν από τους φοιτητές τους τα πανεπιστήμια. Η αποτυχία εντούτοις αυτή καθόλου δεν αποθάρρυνε μέχρι σήμερα τους εισηγητές εναλλακτικών λύσεων. Μερικές από αυτές μάλιστα επανέρχονται συστηματικά στο προσκήνιο. Ανάμεσά τους οι πιο γνωστές είναι οι προτάσεις για την καθιέρωση προπαρασκευαστικού έτους μετά το λύκειο και η ελεύθερη εισαγωγή των υποψηφίων στις σχολές επιλογής τους, οι οποίες και θα ήταν στη συνέχεια υπεύθυνες για την περαιτέρω πορεία τους στο πανεπιστήμιο. Και για τις δύο υποστηρίζεται ότι θα απελευθέρωναν το λύκειο από τις εξεταστικές του επιβαρύνσεις και θα απέδιδαν στο πανεπιστήμιο φοιτητές με γνήσιο ενδιαφέρον και την απαιτούμενη γνωστική υποδομή.

Η εισηγήση διερευνά τα γενικότερα αίτια της αποτυχίας των πολιτικών πρόσβασης που έχουν μέχρι τώρα δοκιμαστεί καθώς και τις προοπτικές επιτυχίας των προτεινόμενων λύσεων. Με συγκριτική αναφορά σε συγκεκριμένους ευρωπαϊκούς θεσμούς, υποστηρίζει ότι οι δυσκολίες του όλου εγχειρήματος εκπορεύονται από την παραδοχή ότι το πρόβλημα της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι κατά κύριο λόγο εκπαιδευτικό και ότι μπορεί ως εκ τούτου να αντιμετωπιστεί με εκπαιδευτικού χαρακτήρα πολιτικές και με διοικητικά μέτρα που παραγνωρίζουν μάλιστα την υφιστάμενη κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα. Προτείνει γι' αυτό την προσεκτικότερη μελέτη του όλου ζητήματος και την αξιοποίηση ιδεών που μπορούν να αντληθούν από τη διεθνή εμπειρία.

«Πώς μπορεί να ενισχυθεί η παιδευτική αυτοτέλεια και ο μορφωτικός χαρακτήρας του Λυκείου; Να αντιμετωπίσουμε τα αίτια ή τα συμπτώματα;»

Γεώργιος Παπαδόπουλος, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Οποιαδήποτε εκπαιδευτική αλλαγή είναι «εγγενώς, ενδημικά και αναπόδραστα μη γραμμική». Τα εκπαιδευτικά προβλήματα χαρακτηρίζονται από το *πολυσύνθετο* και το *περιορισμένο της γνώσης* των αιτίων που τα προκαλούν. Της λήψης, επομένως, μέτρων (ρυθμίσεων, μεταρρυθμίσεων, αντιμεταρρυθμίσεων κλπ) πρέπει να προηγείται αναζήτηση και σε βάθος μελέτη των αιτίων που προκαλούν τα προβλήματα που επιδιώκεται να αντιμετωπισθούν. Απαιτείται, επίσης, αναζήτηση των εξαρτήσεων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των διαφόρων παραγόντων που επηρεάζουν το αποτέλεσμα ώστε οι παρεμβάσεις που αποφασίζονται να έχουν συνοχή και συνέπεια. Οι πρόχειρες, αποσπασματικές και ασύνδετες παρεμβάσεις δεν είναι μόνο αλυσιτελείς αλλά – συνήθως - δημιουργούν επιπλέον προβλήματα ή οξύνουν περισσότερο αυτά που επιδιώκεται να επιλυθούν. Αν, επομένως, επιδιώκεται η ενίσχυση της παιδευτικής αυτοτέλειας και του μορφωτικού χαρακτήρα του Λυκείου πρέπει να αναζητηθούν τα αίτια που έχουν οδηγήσει στην υποβάθμιση του μορφωτικού του χαρακτήρα και στην υπονόμηση της παιδευτικής αυτοτέλειάς του. Ο «ετεροπροσδιορισμός» του Λυκείου από το σύστημα επιλογής υποψηφίων φοιτητών είναι άραγε αίτιο ή σύμπτωμα;

«Επαγγελματικό Λύκειο: Εκ-παίδευση για το παρελθόν ή Επιστροφή στο Μέλλον;»

Χρυσ. Κοσμίδου-Hardy, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

- Αν συνειδητοποιήσουμε ότι οι ραγδαίες αλλαγές, οι εξελίξεις και οι πολλαπλές μεταβάσεις από το 'γνωστό' *σήμερα* στο άγνωστο *αύριο* δημιουργούν αβεβαιότητα, προκαλούν ανησυχία και έχουν επιπτώσεις στην αυτοεκτίμηση του ανθρώπου,
- Αν συμφωνήσουμε ότι οι αλλαγές απαιτούν μια *άλλη* μόρφωση και γνώση που δίνει έμφαση στην προσωπική ανάπτυξη και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης,
- αν δούμε κριτικά τις διεθνείς εξελίξεις στα εκπαιδευτικά συστήματα που προωθούν την προσωπική ανάπτυξη και την επένδυση στον άνθρωπο και στη γνώση,
- αν συμφωνήσουμε ότι το σχολείο αποτελεί βασικό θεσμικό πλαίσιο για την καλλιέργεια ουσιαστικής γνώσης,
- αν συμφωνήσουμε ότι, στο σημερινό κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο, ο δάσκαλος ως επαγγελματίας έχει ρόλο κλειδί για την προσωπική και την κοινωνική ανάπτυξη,
- αν θυμηθούμε και αποδεχθούμε τη σχέση *εκπαίδευσης – παραγωγής*,
- αν λάβουμε υπόψη παράγοντες που διαμορφώνουν τη δομή και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας,
- αν λάβουμε υπόψη τον ορισμό του όρου 'επάγγελμα', καθώς και ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνιολογία της εργασίας και το ρόλο της, στη σημερινή εποχή,

Τότε, χρειάζεται μάλλον,

- να δούμε το ρόλο του *Επαγγελματικού Λυκείου* συγχρονισμένοι με το μέλλον, και
- να αναρωτηθούμε αν έχουμε το δικαίωμα να 'γυρίζουμε τις πλάτες μας στο μέλλον', ή την ηθική υποχρέωση να 'επιστρέψουμε' σ' αυτό με νέα οπτική.

«Η ανάπτυξη της δημιουργικής και πρακτικής σκέψης: Ένα κοινό σημείο αναφοράς μεταξύ Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης»

Εύη Μακρή - Μπότσαρη, Αντιπρόεδρος του Π.Ι

Περίληψη

Για την ανάπτυξη της δημιουργικής και πρακτικής σκέψης (κοινό ζητούμενο για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης) πολλές θεωρίες έχουν διατυπωθεί και λίγες επιτυχείς προσπάθειες εφαρμογής έχουν πραγματοποιηθεί. Όταν όμως μια προσπάθεια αποτυγχάνει, δεν είναι σαφές αν η αποτυχία οφειλόταν στην ανεπάρκεια της ίδιας της θεωρίας ή στην κακή εφαρμογή της στην εκπαιδευτική πρακτική.

Μερικές φορές λέμε ότι «δεν υπάρχει τίποτα τόσο πρακτικό όσο μια καλή θεωρία», αλλά το πόσο πρακτική είναι μια θεωρία εξαρτάται από το πώς χρησιμοποιείται. Οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων γνωρίζουν ότι συχνά υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ θεωρίας και πράξης και ότι η εφαρμογή μιας θεωρίας στην πράξη πολλές φορές απέχει πολύ από το επιθυμητό αποτέλεσμα. Στην παρούσα εισήγηση θα αναλυθούν κάποιες αρχές διδακτικής προσέγγισης και αξιολόγησης τις οποίες πρέπει να γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί, ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν δημιουργική και πρακτική σκέψη και να εφαρμόσουν τελικά τη θεωρία στην πράξη.

«Πρόσβαση παιδιών με αναπηρίες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Δικαιώματα και περιορισμοί»

Μαρ. Τζουριάδου, Αντιπρόεδρος Π.Ι. & Βασ. Κουρμπέτης, Σύμβουλος Π.Ι.

Περίληψη

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση είναι δικαίωμα κάθε ανθρώπου και αποτελεί συνταγματική επιταγή. Η πρόσβαση μαθητών με αναπηρίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε όλο τον κόσμο ποικίλει και καθορίζεται από ένα ανομοιογενή φάσμα κριτηρίων. Στην Ελλάδα η πρόσβαση τους καθορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όλων των αποφοίτων Λυκείου και με τις κατά καιρούς νομοθετικές και θεσμικές ρυθμίσεις. Ανάμεσα στις περιπτώσεις που περικλείονται από το πλαίσιο είναι και οι «Πάσχοντες από σοβαρές ασθένειες» στους οποίους εμπεριέχονται και οι ανάπηροι.

Τα κριτήρια (εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) έχουν διαφοροποιηθεί, διευρυνθεί και χρησιμοποιηθεί με τρόπους που δημιουργούν προβλήματα αλλά και προβληματισμούς. Οι απαραίτητες προϋποθέσεις και ο σχεδιασμός των μέτρων πρόσβασης αποτελούν κύριο άξονα για αποτελεσματική άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με αναπηρίες.

Εκτός από τα άτομα που προβλέπονται παραπάνω, με άλλες ρυθμίσεις προγενέστερες διακριτικά αντιμετωπίζονται μεταξύ άλλων περιπτώσεων και μαθητές με δυσλεξία. Η ομάδα των «φυσικώς αδυνάτων» μαθητών αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα. Οι ιδιαιτερότητες των μαθησιακών δυσκολιών αλλά και η ποικιλία των τρόπων αντιμετώπισης τους, έχουν ως αποτέλεσμα την άνιση και πολλές φορές άδικη μεταχείριση όλων των μαθητών.

Η αναγκαιότητα του διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας) και αναπήρων (οργανώσεων αλλά και μαθητών) με αντικείμενο κυρίως τα κριτήρια και τις υποστηρικτικές δομές, είναι εμφανής.

Η ανεύρεση κατάλληλου τρόπου άρσης των εμποδίων πρόσβασης των αναπήρων μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρέωση όλων και αναπόσπαστο μέρος του συνολικού σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής.

«Ο ρόλος του Λυκείου σήμερα»

Χριστ. Χαραλαμπίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Περίληψη

Σε μια εποχή ραγδαίων κοινωνικών, τεχνολογικών, οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον κόσμο ολόκληρο, οι οποίες έχουν άμεσο αντίκτυπο στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία, επιβάλλεται ο επαναπροσδιορισμός των στόχων και επιδιώξεων του Λυκείου. Η απεμπλοκή του από τις εξετάσεις για την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ανταποκριθεί στο βασικό του ρόλο σήμερα που είναι εκτός από την προσωπική ολοκλήρωση του μαθητή, η προετοιμασία του για την ενεργό ζωή. Για να επιτευχθεί η αυτοδυναμία του Λυκείου χρειάζεται η λήψη μιας σειράς μέτρων που αφορούν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, αφού η αλληλεξάρτησή τους είναι δεδομένη.

Με το σκεπτικό ότι η μελλοντική ζωή διαμορφώνεται κατά κύριο λόγο στο Λύκειο, επιβάλλεται να δοθεί έμφαση στα ακόλουθα σημεία:

- Δυνατότητα μεγαλύτερης επιλογής μαθημάτων, έτσι ώστε οι μαθητές να προετοιμάζονται για επαγγελματικές διεξόδους με κριτήριο την κλίση και τα ενδιαφέροντά τους
- Κατάκτηση των πρόσφατων επιστημονικών και τεχνολογικών επιτευγμάτων
- Έμφαση στη γλωσσομάθεια και τη διαπολιτισμική κατανόηση

Η διδασκαλία πρέπει να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης, στην κατανόηση και επίλυση προβλημάτων, έτσι ώστε οι μαθητές να γίνουν ενεργοί και ενσυνείδητοι πολίτες στην αυριανή κοινωνία. Στους δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης συγκαταλέγονται πρωτίστως οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι πρέπει να αναλάβουν νέους ρόλους που θα προκύψουν από διαρθρωτικές αλλαγές στα Προγράμματα Σπουδών των Πανεπιστημίων, από τον συστηματικό χαρακτήρα της επιμόρφωσης σε εντελώς νέα βάση και από την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

«Το νέο τεχνολογικό Λύκειο. Η πρότασή μας.»

Πολ. Μαλαγάρης, Πρόεδρος της Ο. Λ. Τ. Ε. Ε.

Περίληψη

Το Τεχνολογικό Λύκειο σαν επαγγελματικό σχολείο τριετούς φοίτησης έχει κύριο στόχο να δώσει στους μαθητές του εκτός της γενικής παιδείας, που είναι αναπόσπαστο κομμάτι της τεχνολογικής εκπαίδευσης, τις απαιτούμενες τεχνικές ή επαγγελματικές γνώσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, ώστε μετά την αποφοίτησή τους με λήψη πτυχίου επιπέδου 3 να μπορούν να απασχοληθούν με επιτυχία σε αντίστοιχα με το πτυχίο τους επαγγέλματα.

Στην Α΄ τάξη η ύπαρξη τομέων είναι απαραίτητη. Στην Β΄ και Γ΄ τάξεις θα επιλέγουν ειδικότητες κατανεμημένες σε 2 κατευθύνσεις, θεωρητική και πρακτική.

Η θεωρητική κατεύθυνση θα περιλαμβάνει ειδικότητες με μεγάλο θεωρητικό εύρος μαθημάτων ειδικότητας και μαθήματα γενικής παιδείας. Η πρακτική κατεύθυνση θα περιλαμβάνει ειδικότητες με περισσότερο εργαστηριακό μέρος στα μαθήματα ειδικότητας και λιγότερα μαθήματα γενικής παιδείας.

Όσοι επιθυμούν επιπλέον εξειδίκευση παρακολουθούν τμήματα επαγγελματικής κατάρτισης σε ΙΕΚ διάρκειας μέχρι 2 εξαμήνων.

Προτείνεται επίσης να χορηγείται άδειας ασκήσεως επαγγέλματος με σύστημα εξετάσεων πιστοποίησης μετά από ολιγόμηνη πρακτική εξάσκηση με ταυτόχρονη κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων όλων των ειδικοτήτων.

Παράλληλα για τους μαθητές που επιθυμούν να συνεχίσουν σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση να υπάρχει ένας συγκεκριμένος-διακριτός “δρόμος” που να οδηγεί απ’ ευθείας στην τριτοβάθμια.

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005 - ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

**«ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ».**

*(ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΧΕΙ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΚΑΙ ΤΙ ΑΠΑΙΤΕΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΕΤΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ)*

Α΄ Ανθρωπιστικές Επιστήμες - Κοινωνικές & Πολιτικές Επιστήμες

**«Η Ανθρωπιστική Παιδεία συνιστώσα της Γενικής Παιδείας
και προϋπόθεση εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»**

Σταύρος Γιαγκάζογλου, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Ο αιώνας που πέρασε χαρακτήρισε την είσοδο του ανθρώπου σε επαναστατικές μορφές γνώσεων στο χώρο της φυσικής έρευνας. Η εκτεταμένη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας επιδρά ήδη καταλυτικά σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η ραγδαία ανάπτυξη της βιοϊατρικής διενεργεί πλέον μια νέα επανάσταση στον τομέα της γενετικής. Καθώς όλα δείχνουν ο 21ος θα είναι ο αιώνας των θεαματικών εξελίξεων στις εφαρμογές της πληροφορικής και της βιοτεχνολογίας στη ζωή του ανθρώπου και του φυσικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, ο κίνδυνος για την ανθρωπότητα ασφαλώς και δεν προέρχεται από την ανάπτυξη της γνώσης αλλά από το όραμα και τον τρόπο διαχείρισής της. Σε μια τέτοια προοπτική, ο ρόλος της ανθρωπιστικής παιδείας ως νοηματοδότησης του βίου και οργανικής σύνδεσης της εκπαίδευσης με τις πανανθρώπινες και οικουμενικές αξίες του πολιτισμού είναι όσο ποτέ άλλοτε επίκαιρος και επιτακτικός. Είναι ανάγκη να πραγματοποιήσουμε μια έξοδο από ένα σύστημα εκπαίδευσης όπου η γνώση λειτουργεί κυρίως ως συγκέντρωση πληροφοριών και στείρα απομνημόνευση, ως γνώση που στοχεύει στην απόκτηση τυπικών προσόντων, στον ενημερωτισμό, στην εξειδίκευση και στην επαγγελματική αποκατάσταση. Στο κατώφλι της τρίτης χιλιετίας, η ελληνική εκπαίδευση χρειάζεται να υπερβεί το ψευδοδίλλημα μεταξύ ανθρωπιστικής παιδείας και εξειδικευμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Είναι ανάγκη η δευτεροβάθμια εκπαίδευση να επαναπροσλάβει ως κύριο άξονά της την ανθρωπιστική παιδεία ως συνιστώσα όλων των μαθημάτων της, καταργώντας τις μεταξύ τους διαχωριστικές γραμμές. Αξίες και πολιτισμό, στάση ζωής και νόημα βίου που προκύπτει από την βαθύτερη κατανόηση του κόσμου και του ανθρώπου

εμπεριέχουν όλα τα μαθήματα του σχολείου. Συνάμα και η τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να ενσωματώσει στα προγράμματα σπουδών της σειρά μαθημάτων με ανθρωπιστικό και κριτικό για τις επιστήμες περιεχόμενο. Η εισαγωγή ανθρωπιστικών προσεγγίσεων στις θετικές και τεχνολογικές επιστήμες μοιάζει ίσως με ένα πολύπλοκο πρόβλημα. Η αναθεώρηση της παραδοσιακής πλάνης, ότι, δηλαδή, η ανθρωπιστική παιδεία είναι ευθύνη αποκλειστικά των ανθρωπιστικών επιστημών, θα επιτρέψει την συμπερίληψη των ανθρωπιστικών αρχών στις θετικές και τεχνολογικές επιστήμες. Μια τέτοια γόνιμη και δημιουργική σύνθεση δεν θα γίνει με τεχνοκρατικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις αλλά με ριζικούς επαναπροσδιορισμούς της παιδείας, συνδέοντάς την με την παράδοση αυτού του τόπου, τη σύγχρονη ζωή και τις πολύπλευρες εκδηλώσεις της.

«Ένας προβληματισμός για την αναβάθμιση των κλασικών σπουδών στη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»

Χριστ. Βέικου, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Η εισήγηση εξετάζει μερικά από τα κύρια προβλήματα που προκαλούν την υποβάθμιση των κλασικών σπουδών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τη συρρίκνωση του προγράμματος των φιλολογικών μαθημάτων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Επισημαίνει, επίσης, ζητήματα επικοινωνίας και κοινού προγραμματισμού μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων σχετικά με το περιεχόμενο και τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων, τη μόρφωση/επιμόρφωση των φιλόλογων, καθώς και τα ειδικά προβλήματα επαγγελματικής ειδίκευσης, τα οποία αυτοί αντιμετωπίζουν.

«Πόσο “πιάνει” η μετάφραση; (Αγωνία και άσκοπες δαπάνες για την απόκτηση ασαφών γνώσεων και περιττών δεξιοτήτων)»

Γερ. Χρυσάφης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Περίληψη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Μελέτη και απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων από το πρωτότυπο (ή πλήρης σύγχυση από την “ενισχυτική” - “παραπαιδευτική” μετάφραση;).

“Στενά μοι πανταχόθεν”. Οι δυσκολίες του δάσκαλου των γλωσσικών μαθημάτων σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης.

Σκέψη και Γλώσσα. Ανθρωπιστική καλλιέργεια.

Βαθμίδες της Εκπαίδευσης χωρίς ενότητα και συνοχή.

Δημόσια Εκπαίδευση για όλους ή για λίγους;

Ποιες ελπίδες για καταπολέμηση της “απαιδευσίας και της απειροκαλίας” (του “πόσο πιάνει”, “τι θα πέσει”) έχει ο φιλόλογος στην Δευτεροβάθμια και στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;

Την αρχαία γλώσσα και τα κείμενα πρέπει ή είναι δυνατόν να τα “μάθουμε” πρώτα και μετά να τα αγαπήσουμε;

Θεμελίωση των βασικών γνώσεων.

Ιεράρχηση των στόχων.

«Το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο & προϋποθέσεις μετάβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»

Χριστ. Αργυροπούλου, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Μετά από μια σύντομη ιστορική αναδρομή για τη θέση του μαθήματος στην εκπαίδευση (1832, 1884-2005) και την ταύτισή με τη γλώσσα και τις ιδεολογίες, ακολουθεί η παρουσίαση μέσα από το ΑΠΣ (1999-2000) των σκοπών και στόχων, της μεθοδολογίας του και των δεξιοτήτων που ασκεί. Το μάθημα για πρώτη φορά είναι συγκροτημένο ως μάθημα Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας με δυο κλάδους: α. Γλωσσική διδασκαλία -έκθεση και β. Νεοελληνική Λογοτεχνία. Είναι μάθημα Γενικής Παιδείας ως ΚΝΛ σε όλες τις τάξεις γυμνασίου και λυκείου (2 ώρες), μάθημα Θ.Κ. 3/2 ώρες με τίτλο *Νεοελληνική Λογοτεχνία* και μάθημα επιλογής με τίτλο *Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία* (2 ώρες). Οι σκοποί ανάμεσα στα άλλα αναφέρονται στη γνωριμία των μαθητών με έργα της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας, στην οικείωση του φαινομένου της λογοτεχνικότητας, στη συγκρότηση προσωπικοτήτων και στην καλλιέργεια των μαθητών/τριών μέσα από μεθοδολογία που θα διεγείρει το ενδιαφέρον τους. Στους στόχους ανάμεσα στα άλλα επιδιώκεται οι μαθητές θα μάθουν να ερμηνεύουν με τρόπο μεθοδικό και σφαιρικό τα λογοτεχνικά κείμενα, να διατυπώνουν τους δικούς τους προβληματισμούς, να αξιοποιούν την αποκτημένη γνώση για την ερμηνεία και άλλων έργων, να συγκρίνουν τα έργα, να κοινωνικοποιηθούν διαμορφώνοντας προσωπικές στάσεις και πεποιθήσεις και να εξοικειωθούν με τη χρήση και άλλων πηγών πληροφόρησης και της τεχνολογίας. Επιδιώκεται, επίσης, να αποκτήσουν ποικίλες δεξιότητες αναγνωστικές, γλωσσικές, αισθητικές και του κριτικού πολιτισμικού γραμματισμού κ.ά. Γίνεται αναφορά στην ερμηνευτική μέθοδο διδασκαλίας, στην εναλλαγή των τρόπων προσέγγισης, στην εστίαση στην ανάγνωση του μαθητή-δέκτη που από δέκτης πρέπει να γίνει δημιουργικός πομπός, στη διαπολιτισμική και ευρωπαϊκή διάσταση της λογοτεχνίας και στα χαρακτηριστικά των σχολικών βιβλίων κ.ά. Ακολουθούν προτάσεις βελτίωσης που έχουν σχέση με τα βιβλία και τις εξετάσεις ώστε ο απόφοιτος να έχει την απαραίτητη «σκευή» μεταβαίνοντας στα ΑΕΙ. Δίνεται η προβληματική του νέου ΑΠΣ στη Νεοελληνική Λογοτεχνία Θ.Κ. Γ' λυκείου, η δεινή θέση της Ευρωπαϊκής Λογοτεχνίας ως μαθήματος επιλογής και κατατίθεται προσωπική ευρωπαϊκή εμπειρία από τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο λύκειο που έχει σχέση και με την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια. Ακολουθεί ενδεικτική οργάνωση μαθήματος με τη μέθοδο project στην Γ' λυκείου, απ' όπου καταδεικνύεται η βιωματική και σφαιρική μάθηση σε θέματα που θέτει η λογοτεχνία. Τέλος, επισημαίνεται η ιδιοτυπία του μαθήματος που μπορεί να γίνει μάθηση διά βίου και να προσφέρει τους χυμούς της σε μαθητές και ενήλικες.

«Γλωσσική διδασκαλία και γλωσσική επάρκεια των αποφοίτων του Λυκείου. Διαπιστώσεις και προβληματισμοί.»

Ναπ. Μήτσης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση γίνεται κατ' αρχήν αναφορά στα κυριότερα γλωσσικά λάθη που παρατηρούνται στα γραπτά των πρωτοετών φοιτητών του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Τόσο η μορφή, όσο επίσης και η συχνότητα των εμφανιζομένων λαθών, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η γλωσσική διδασκαλία του Λυκείου εμφανίζει ορισμένα αδύνατα σημεία των οποίων ο εντοπισμός, η αναλυτική περιγραφή αλλά και η αναζήτηση των αιτίων επιχειρούνται στη συνέχεια σε συνδυασμό με τα δεδομένα της σύγχρονης σχολικής πραγματικότητας, προπάντων δε υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων συνθηκών και όρων υπό τους οποίους πραγματοποιείται το γλωσσικό μάθημα στη συγκεκριμένη αυτή βαθμίδα.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι η γλωσσική διδασκαλία στο Λύκειο, παρά την αναμφισβήτητη πρόοδο που επήλθε με την εισαγωγή των εγχειριδίων “Έκφραση-Έκθεση”, έχει ωστόσο ανάγκη περαιτέρω ανανέωσης και εκσυγχρονισμού του οποίου οι βασικοί άξονες αναπτύσσονται λεπτομερώς στο τελευταίο μέρος της εισήγησης.

«Το μάθημα της Ιστορίας από τη Δευτεροβάθμια στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση: μαθητής, φοιτητής και καθηγητής της Ιστορίας»

Αναστ. Κυρκίνη, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Η εισήγηση διερευνά τις σχέσεις αλλά και τις διαφορές ανάμεσα στις τρεις ιδιότητες, του μαθητή, του φοιτητή και του καθηγητή της ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και στοχεύει στην ενεργοποίηση του προβληματισμού επί ερωτημάτων, όπως τα ακόλουθα:

- Συμπίπτουν και σε ποιο βαθμό οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με εκείνες των φοιτητών της ιστορίας;
- Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την επαρκή προετοιμασία αυτών των τελευταίων όχι μόνο ως μελλοντικών ιστορικών ερευνητών αλλά και ως δυνάμει καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης;
- Ποιες είναι οι προϋποθέσεις επιτυχίας του έργου των καθηγητών που διδάσκουν ιστορία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πώς μπορεί να υποστηριχθεί αποτελεσματικά αυτό το έργο από την Πολιτεία;

«Η Κοινωνιολογία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Προϋποθέσεις Διδασκαλίας του Μαθήματος και Εισαγωγής των Μαθητών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση».

Νικ. Πετρόπουλος, Σύμβουλος του Π.Ι

Περίληψη

Υπογραμμίζονται η πρωταρχική σημασία της Κοινωνιολογίας στη Γενική Παιδεία της ελληνικής νεολαίας και οι δυνατότητες που παρέχει το μάθημα για την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημένης ελληνική κοινωνίας, ανεξάρτητα από τα μελλοντικά επαγγελματικά ενδιαφέροντα των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Επιπλέον, διατυπώνονται προτάσεις για νέα αντικείμενα Κοινωνιολογίας, στο πλαίσιο της νέας «Οικονομικής και Κοινωνικής» κατεύθυνσης για το Γενικό Λύκειο, τα οποία θα έχουν αυξημένο συντελεστή για εισαγωγή των αποφοίτων στα «κοινωνικά τμήματα» (π.χ. Κοινωνιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Κοινωνικής Διοίκησης, Κοινωνικής Πολιτικής κτλ.) και θα συμβάλουν σε μια ομαλότερη μετάβαση από το Γενικό Λύκειο στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση για όσους επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Τέλος, μετά από μια ενδεικτική σύγκριση προγραμμάτων κατάρτισης των εκπαιδευτικών, από «καθηγητικές» σχολές, Τμήματα Κοινωνιολογίας και την ΠΑΤΕΣ-ΣΕΛΕΤΕ, διατυπώνονται προτάσεις για την παιδαγωγική κατάρτιση των Κοινωνιολόγων και άλλων εκπαιδευτικών κλάδων λαμβάνοντας υπόψη και τις απαιτήσεις των διαγωνισμών του ΑΣΕΠ αλλά και την ανάγκη ίσης μεταχείρισης των αποφοίτων ΑΕΙ.

«Το μάθημα της Κοινωνιολογίας από το Λύκειο στο Πανεπιστήμιο»

Νικ. Ιντζεσίλογλου, Καθηγητής του Α.Π.Θ.

Περίληψη

I. Η ανάγκη και τα πλεονεκτήματα της διδασκαλίας του μαθήματος της Κοινωνιολογίας

Η αναγκαιότητα της διδασκαλίας του μαθήματος της Κοινωνιολογίας στη Μέση και στην Ανώτατη Εκπαίδευση, γενικά σε όλα τα Τμήματα (και όχι μόνο στα τρία ειδικά Τμήματα Κοινωνιολογίας πανεπιστημιακού επιπέδου που υπάρχουν στην Ελλάδα) και ανεξαρτήτως του ειδικού γνωστικού αντικείμενου κάθε Τμήματος, θεμελιώνεται και αποδεικνύεται ποικιλότροπα. Μεταξύ των πολλών πειστικών επιχειρημάτων που τεκμηριώνουν την παραπάνω αναγκαιότητα, είναι και τα εξής:

1. Από την άποψη του γνωστικού υποκειμένου: Η γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα στο πλαίσιο της οποίας συνδιαμορφώνεται η προσωπικότητα του κάθε ανθρώπου (βλέπε π.χ. τη διαδικασία κοινωνικοποίησης του ατόμου) και αναπτύσσονται οι γνώσεις και οι ικανότητες του καθενός, αποτελεί μέρος της συνολικής παιδευτικής διαδικασίας που αποβλέπει μεταξύ άλλων στην αυτογνωσία, καθώς επίσης και στην ανάπτυξη κριτικού πνεύματος και κοινωνικής ευαισθησίας.

2. Από την άποψη του γνωστικού αντικείμενου: Η συνειδητοποίηση των στενών δεσμών που υπάρχουν μεταξύ κυρίως της εφαρμογής (πολύ συχνά όμως και της παραγωγής) των γνώσεων που αποκτώνται στο πλαίσιο των διάφορων εξειδικευμένων επιστημονικών κλάδων και της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα στην οποία λαμβάνει χώρα η εφαρμογή αυτή, και μάλιστα η διαπίστωση του βαθμού κοινωνικής χρησιμότητας και κοινωνικής αποδοχής των παραπάνω γνώσεων, είναι δυνατό να επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τη διαμόρφωση μιας συνολικής εκπαιδευτικής πολιτικής σε κυβερνητικό και διακυβερνητικό επίπεδο, αλλά και επί μέρους εκπαιδευτικών πολιτικών και προγραμμάτων σπουδών σε τα Τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μέσα από την κοινωνιολογική προσέγγιση είναι, μεταξύ άλλων, δυνατό να ξεπεραστούν μονοσήμαντες και περιοριστικές θετικιστικές επιστημονικές αντιλήψεις (reductionism) και να εκπονηθούν διεπιστημονικά προγράμματα σπουδών και ερευνών.

Με τον τρόπο αυτό, αυξάνουν οι πιθανότητες η παρεχόμενη παιδεία να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές ανάγκες, αλλά και οι εφαρμογές των εξειδικευμένων γνώσεων να είναι ποιοτικά βελτιωμένες και αναβαθμισμένες, αφού θα έχουν ένα κοινωνιοκεντρικό, δηλαδή ανθρωποκεντρικό, χαρακτήρα.

Αυτή η γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας δεν οδηγεί αναγκαστικά τις εκπαιδευτικές επιλογές και στρατηγικές σε ένα είδος κοινωνικού συμμορφισμού και αναπαραγωγής του ήδη κοινωνικά καθιερωμένου ή επιβεβλημένου ως ορθού. Είναι δυνατό να οδηγήσει και σε μια μεταρρυθμιστική πολιτική που όμως έχει ρεαλιστικές κοινωνικές βάσεις και ανταποκρίνεται σε ανάγκες για αλλαγές προσαρμογής πάνω σε νέα δεδομένα και με σκοπό την ανάπτυξη νέων γνώσεων και προς νέες κατευθύνσεις.

3. Από την άποψη των εργασιακών επιλογών: Η γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας είναι δυνατό να συμβάλλει στη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης νέων ειδικοτήτων και νέων υπηρεσιών, καθώς και νέων τρόπων προσφοράς τους, είτε πρωτογενώς είτε κατ' απομίμηση των όσων συμβαίνουν σε άλλες αναπτυγμένες χώρες, όπου η σε βάθος γνώση και η ικανότητα ανάλυσης των κοινωνικών παραγόντων, οι οποίοι παρεμβαίνουν και επηρεάζουν την επίλυση ενός προβλήματος θεωρείται ως ένα ιδιαίτερος εκτιμώμενο προσόν του εργαζομένου στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα, δεδομένου μάλιστα του γεγονότος ότι η κοινωνιολογική προσέγγιση των προβλημάτων προσφέρει μια συνολική εποπτεία και σύλληψη των προβλημάτων σε όλη τους την πολυπλοκότητα.

II. Προτάσεις

Έτσι όπως διδάσκεται σήμερα το μάθημα της Κοινωνιολογίας στη Μέση και Ανώτατη Εκπαίδευση δεν είναι σε καμιά περίπτωση ικανό να ικανοποιήσει τις παραπάνω αναγκαιότητες και να παράγει το αναμενόμενο από την κοινωνιολογική γνώση ατομικό και κοινωνικό όφελος.

Πράγματι, το μάθημα της Κοινωνιολογίας σήμερα διδάσκεται εντελώς περιστασιακά σε μια ή δύο τάξεις στη Μέση Εκπαίδευση, και κατέχει μια εντελώς περιθωριακή θέση στα περισσότερα Τμήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Υπό τις συνθήκες αυτές είναι αυτονόητο ότι δεν είναι δυνατό να δημιουργηθεί το κατάλληλο εκπαιδευτικό κλίμα και εκείνη η μαθησιακή δυναμική που θα προκαλέσουν τα αναμενόμενα από την κοινωνιολογική γνώση συλλογικά και ατομικά οφέλη.

Για να προκύψουν τα οφέλη αυτά:

1. Το μάθημα της Κοινωνιολογίας με διάφορες μορφές και τίτλους ή υποτίτλους όπως «Κοινωνικοί προβληματισμοί», «Κοινωνικά Προβλήματα», και σε υπότιτλους τα διάφορα θέματα που διερευνώνται ανά τάξη, θα πρέπει να διδάσκεται σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου, και σε όλους τους τύπους Γυμνασίων και Λυκείων.
2. Για να είναι ενδιαφέρουσα, η διδασκαλία του μαθήματος θα πρέπει να είναι επικεντρωμένη στη μελέτη, ανάλυση και συζήτηση συγκεκριμένων κοινωνικών προβλημάτων, και η παρουσίαση των διάφορων θεωριών να έχει συνοδευτικό του όλου προβληματισμού χαρακτήρα.
3. Να γίνονται σεβαστές οι προσωπικές απόψεις όλων και να μη εκλαμβάνεται το μάθημα της Κοινωνιολογίας ως ευκαιρία προαγωγής των ιδεολογικών πεποιθήσεων του διδάσκοντα, και ιδεολογικής χειραγώγησης των μαθητών.
4. Καλό θα ήταν το μάθημα της Κοινωνιολογίας με μια του μορφή να περιληφθεί στα εξεταζόμενα μαθήματα στις πανελλαδικές-εισαγωγικές εξετάσεις για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Στην περίπτωση όμως αυτή θα πρέπει παράλληλα να διδάσκεται και ένα άλλο μάθημα κοινωνικού προβληματισμού το οποίο δεν θα εξετάζεται στις παραπάνω εξετάσεις, αλλά θα δίνει την ευκαιρία σε διδάσκοντες και διδασκόμενους για ελεύθερο προβληματισμό και έρευνα του κοινωνικού τους περίγυρου .
5. Το μάθημα της Γενικής Κοινωνιολογίας ή της Εισαγωγής στην Κοινωνιολογία θα πρέπει να υπάρχει σε όλα τα Τμήματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, παράλληλα φυσικά με άλλα μαθήματα ειδικών κλάδων της Κοινωνιολογίας, αντίστοιχων προς το γνωστικό αντικείμενο εκάστου Τμήματος.

6. Παράλληλα με τα παραπάνω διδασκόμενα κοινωνιολογικά μαθήματα, θα πρέπει σε κάθε Τμήμα να ιδρυθεί ένα τουλάχιστον Εργαστήριο Κοινωνιολογικής Έρευνας το οποίο θα πραγματοποιεί κυρίως εμπειρικές έρευνες.

«Η πολιτική παιδεία ως νόημα ζωής»

Παύλος Μάραντος, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Στη σημερινή κοινωνία, όπου η οικονομία κυριαρχεί της πολιτικής, στην κοινωνία της υπερ-κατανάλωσης και της υπο-κατανάλωσης, αναρωτιέται κανείς αν η ζωή πολλών έχει νόημα ή μήπως ζουν μια ζωή α-νόητη, χωρίς νόημα, οπότε και ο βίος τους είναι α-βίωτος.

Και τι δίνει νόημα στη ζωή; Μια πρώτη απάντηση είναι ότι το νόημα ζωής το δίνει η πολιτική παιδεία.

Η πολιτική παιδεία έχει στόχο τον ενεργό πολίτη, τον πολίτη συμμετοχο στις δημόσιες υποθέσεις. Η πολιτική παιδεία παρέχεται για πρώτη φορά στο πλαίσιο της ελληνικής πόλης και καταφέρνει να επιτύχει την ισορροπία ανάμεσα στην πόλη και στον πολίτη. Κι' αυτό συνιστά το επίτευγμα της πόλης, την ελληνική πρόταση ζωής.

Πολίτης είναι εκείνος που έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση συμμετοχής στα κοινά. Πολίτης είναι τίτλος τιμής, αξίωμα με απεριόριστη διάρκεια. Η αγωγή του πολίτη πρέπει να είναι σύμφωνη με το πολίτευμα.

Ο πολίτης ασκεί πολιτική. Τόσο ο πολίτης όσο και η πολιτική πρέπει να κυριαρχούνται από αξίες. Η συμμετοχή στα κοινά είναι μια από τις πολιτικές αξίες και αποτελεί την πεμπτούσια της δημοκρατίας. Ο πολίτης, μετέχοντας της πολιτικής, πραγματοποιεί τη ζωή, γίνεται μέτοχος του **κοινωνείν και αληθεύειν**. Στόχος της πολιτικής οφείλει να είναι η ηθική βελτίωση των πολιτών.

Στην αρχαία Ελλάδα η πολιτική παιδεία ήταν πρώτιστο μέλημα της πολιτείας, ενώ στη σημερινή Ελλάδα-και όχι μόνο- «πάσχει». Η κρίση στην πολιτική και στην παιδεία είναι παρούσα.

Αν μοναδικός στόχος της δημοκρατικής πολιτείας είναι να προετοιμάζει τα μέλη της ως πολίτες, αυτό πρέπει να το επιδιώκει με όσο γίνεται περισσότερη εκπαίδευση.

Σήμερα στο Λύκειο το βασικό μάθημα που επιδιώκει να διαμορφώσει ενεργούς πολίτες είναι το μάθημα «Πολιτική και Δίκαιο» της Β΄ Λυκείου. Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσει ο μαθητής πολιτική παιδεία. Ειδικότερα, να κατανοήσει την οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας και να αναπτύξει πολιτική συνείδηση και κριτική σκέψη, ώστε να συμμετέχει ενεργά στο κοινωνικό και πολιτικό «γίνεσθαι» ως ελεύθερος και υπεύθυνος πολίτης.

Εν κατακλείδι, αν η πολιτική παιδεία δίνει νόημα ζωής, τότε η υποχρέωση της ελληνικής πολιτείας να προσφέρει πολιτική παιδεία, ως θεωρία και ως πράξη, αποτελεί στοιχειώδη πολιτικό αλφαριθμητισμό. Έχει χρέος να παράσχει στους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες μια πολιτική παιδεία που να δίνει νόημα ζωής.

«Μετασχηματισμός της Γνώσης: Από την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας στην παιδαγωγική κατάρτιση»

Ευαγ. Καγκά, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Αποτελεί κοινό τόπο ότι η ξενόγλωσση εκπαίδευση αξιοποιεί την επικοινωνία ως προϋπόθεση *sine qua non* για την ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στο παγκόσμιο γίνεσθαι, ενώ στο νέο και διαρκώς ανανεούμενο περιβάλλον της κοινωνίας της γνώσης η γλωσσομάθεια αποτελεί όχημα διακίνησης ιδεών και πολιτών και μέσο πρόσβασης στην πληροφόρηση και στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, η εκμάθηση των ξένων γλωσσών αποβλέπει στην προώθηση της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας ως μιας θετικής πραγματικότητας, που συμβάλλει στην καταπολέμηση της κοινωνικής περιθωριοποίησης και προάγει αξίες, στάσεις και συμπεριφορές, οι οποίες άπτονται της ιδιότητας του δημοκρατικού πολίτη.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο δομείται το Α.Π.Σ. της Γαλλικής Γλώσσας για το Λύκειο με κατευθυντήριο άξονα περιεχομένου τη θεώρηση της γλώσσας να εστιάζεται στο επίπεδο της διάδρασης κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας και την εκμάθησή της να στηρίζεται κατά μείζονα λόγο στο πραγματολογικό επίπεδο της εκφοράς αντί του συστήματος.

Παράλληλα, στους μαθητές παρέχεται η δυνατότητα να αναπτύξουν προσωπικές στρατηγικές κατάκτησης της γνώσης, αναδεικνύοντας το γνωστικό τους *profil* και το ψυχο-συναισθηματικό δυναμικό τους.

Τίθενται όμως τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Η εφαρμογή του Α.Π.Σ. είναι εφικτή στη σχολική πραγματικότητα;
- Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτούν οι μαθητές στο Λύκειο είναι επαρκείς, ώστε να ιδιοποιούνται το γλωσσικό και πολιτισμικό σύστημα κατά τη διάρκεια φοίτησής τους στα Τμήματα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας;

Τέλος, για την αναβάθμιση της ποιότητας της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης οι διδάσκοντες θα πρέπει να έχουν κατάλληλη παιδαγωγική κατάρτιση, ώστε να διαχειρίζονται με ευέλικτο και δημιουργικό τρόπο την αμφίδρομη διαδικασία της διδασκαλίας/εκμάθησης της Ξένης Γλώσσας.

Η Αγγλική Γλώσσα στο Λύκειο: Το profile του μαθητή και του καθηγητή. (Γνώσεις και δεξιότητες σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς»

Ιωσ. Χρυσοχόος, τ. Πάρεδρος ε.θ. του Π.Ι.

Περίληψη

Οι μαθητές στο Λύκειο πρέπει να διδάσκονται την ξένη γλώσσα ως μέσο για την κατάκτηση μιας οικουμενικής γνώσης, ως εφόδιο για την αναζήτηση εργασίας αλλά και ως εργαλείο άμεσης μελέτης σε ένα αντίστοιχο τμήμα του Πανεπιστημίου. Ποιοι είναι στην πραγματικότητα οι μαθητές του Λυκείου με τους οποίους συνεργαζόμαστε στην καθημερινή ζωή του σχολείου;

Η διαθεματική προσέγγιση σύμφωνα με το ΦΕΚ 304/13-3-2003 προσφέρει την ξένη γλώσσα μέσα από 'αυθεντικές' καταστάσεις και μέσα από σχέδια μαθήματος που είναι προσαρμοσμένα στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) βασισμένο σε δείκτες και κριτήρια αξιολόγησης από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (2001) προσδιορίζει το τι μπορεί να κάνει ο μαθητής με τη γλώσσα σε συγκεκριμένα επίπεδα. Πρέπει όμως το ΚΠΓ να συνδεθεί και να παρέχεται από το δημόσιο σχολείο;

Ποιο είναι το προφίλ των καθηγητών οι οποίοι θα διδάξουν την ξένη γλώσσα στο σχολείο; Το Πανεπιστήμιο τους εφοδιάζει με εκείνες τις γνώσεις της γλώσσας, απαραίτητες για να την διδάξουν. Η άσκηση όμως στην ίδια τη γλώσσα πρέπει να γίνεται και σε αγγλόφωνο περιβάλλον για να μπορέσουν οι φοιτητές να αποκτήσουν βιωματική σχέση με την ξένη γλώσσα την οποία θα διδάξουν. Τα προγράμματα ανταλλαγών Erasmus δεν είναι αρκετά για να προσφέρουν στους φοιτητές την ευελιξία στην ξένη γλώσσα. Πρέπει να υπάρχει ένα ειδικό έτος αφιερωμένο στη διδακτική και την παιδαγωγική κατάρτισή τους - παρόμοιο με το PGCE;

Β΄ Θετικές & Τεχνολογικές Επιστήμες - Οικονομικές

«Οι αρχές της Μαθηματικής Παιδείας στο Λύκειο και τα εμπόδια στην εφαρμογή τους»

Στυλ. Νεγρεπόντης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Περίληψη

1. Για κάθε περιοχή των Μαθηματικών που διδάσκεται στο Λύκειο πρέπει να δίδεται στον μαθητή ή στην μαθήτρια πειστική απάντηση στο ερώτημα «γιατί πρέπει να σπουδάσουμε αυτά τα μαθηματικά;». Για μερικές περιπτώσεις η απόκτηση της συγκεκριμένης μαθηματικής γνώσης είναι προς το συμφέρον τους διότι συνδυάζεται με κρίσιμες δεξιότητες σε άλλες επιστημονικές ή πρακτικές ή επαγγελματικές ή επιχειρηματικές δεξιότητες, ενώ για άλλες περιπτώσεις, όπως π.χ. για την Τριγωνομετρία, η απάντηση βασίζεται στο ότι τα συγκεκριμένα Μαθηματικά έχουν την παράλογη και ασυνήθιστη και πάντως μοναδική δύναμη να ερμηνεύουν τα φυσικά ή άλλα σημαντικά φαινόμενα.
2. Η μαθηματική παιδεία στο Λύκειο πρέπει να παρέχει στον μαθητή ή στην μαθήτρια την γνώση της απόδειξης, του μόνου στοιχείου που διαφοροποιεί και θέτει τα Μαθηματικά σε ανώτερη μοίρα από τις άλλες επιστήμες, η μόνη δε μαθηματική περιοχή που έχει αποδειχθεί ότι είναι σε θέση να το επιτύχει αυτό διδακτικά είναι η Ευκλείδεια Γεωμετρία.
3. Η μάθηση της απόδειξης μιας πρότασης ή της λύσης ενός προβλήματος πρέπει να δίδεται όχι έτοιμη και φορμαλιστικά αλλά σε συνθήκες διανοητικού παιχνιδιού που προσομοιάζουν στην έρευνα, όπου η διάπραξη λάθους και η διατύπωση διαδοχικά βελτιωμένων εικασιών ενθαρρύνεται, κατά το πρότυπο της αρχαίας σωκρατικής μαιευτικής και της σύγχρονης μεθόδου του G.L.Moore.
4. Η ιστορία μαθηματικών και αυτά τα ίδια τα Στοιχεία του Ευκλείδη καθώς και τα εκπαιδευτικά εργαλεία της σύγχρονης τεχνολογίας τίθενται στην υπηρεσία της διδασκαλίας και της μάθησης.
5. Η αναζήτηση της γνώσης αλλά και της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας στη μαθηματική παιδεία, όπως σκιαγραφείται παραπάνω, είναι εφικτή μόνο με συνθήκες ριζικής αναμόρφωσης, ή κατάργησης, ή αποσύνδεσης των σημερινών πανελλαδικών εξετάσεων.

«Σύγχρονα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για τα Μαθηματικά του Λυκείου»

Δημ. Κοντογιάννης, Σύμβουλος Π.Ι.

Περίληψη

Από τα μέσα του 19ου αιώνα σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία) αναφέρεται για πρώτη φορά (με διαφορετικές ονομασίες) ό,τι σήμερα ονομάζουμε Α.Π.Σ. Σε λιγότερο από μια 20ετία τα Α.Π.Σ. εμφανίζονται και στις Η.Π.Α.

Τα πρώτα Α.Π.Σ. περιγράφουν απλά τη διδακτέα ύλη των διαφόρων τάξεων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, γεγονός που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επαναστατικό, αν λάβουμε υπόψη μας ότι εκτός από τη Γαλλία, της οποίας η εκπαίδευση είχε ήδη διαμορφωθεί ως προς τα Α.Π.Σ., στις άλλες χώρες και ειδικά στην Αγγλία υπήρχε μεγάλη διαφορά μεταξύ των Α.Π.Σ. διαφόρων σχολείων.

Η ύπαρξη συγκεκριμένων Α.Π.Σ. Μαθηματικών έδωσε τη δυνατότητα στους ειδικούς για έρευνες και εξαγωγή διαφόρων συμπερασμάτων σχετικά με το περιεχόμενο των Α.Π.Σ. Μαθηματικών. Ταυτόχρονα, η εξέλιξη της Γνωστικής Ψυχολογίας έδωσε τα όπλα στους ερευνητές των διαφόρων Ενώσεων Εκπαιδευτικών, που ήδη είχαν αρχίσει να δημιουργούνται για τη διεξαγωγή ερευνών και μελετών όχι μόνο με το περιεχόμενο των Α.Π.Σ. Μαθηματικών αλλά και με τη λειτουργικότητά του, την υλοποίησή του, την απρόσκοπτη διδασκαλία και κατανόηση των εννοιών που περιλαμβάνει, κ.α. Μετά τη δεκαετία του 1950 τα Α.Π.Σ. Μαθηματικών δεν περιορίζονται στην παράθεση της διδακτέας ύλης, αλλά και οδηγίες για την υλοποίησή του.

Η πρακτική αυτή στάθηκε η αφετηρία για την παράλληλη κυκλοφορία του «βιβλίου του καθηγητή», θεσμός που έκανε την εμφάνισή του και στη χώρα μας την τελευταία 10ετία.

Το κύριο βάρος των σημερινών Α.Π.Σ. Μαθηματικών είναι η έμφαση στη διδασκαλία της επιλυτικής διαδικασίας. Οι μαθητές βέβαια δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζουν τι είναι η (τυπική) απόδειξη, αλλά πρέπει:

- Να είναι σε θέση να κατανοήσουν αν μια διαδικασία συνιστά απόδειξη.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ανάλογες αποδεικτικές μεθόδους και στρατηγικές για την προσέγγιση διαφορετικών προβληματικών καταστάσεων.

«Η ‘ανταγωνιστική’ σχέση των δύο παραδοσιακών ρόλων της Λυκειακής Μαθηματικής Εκπαίδευσης»

Αθ. Σκούρας, Πάρεδρος Π.Ι.

Περίληψη

Τα Μαθηματικά βρίσκονται στον πυρήνα του εκπαιδευτικού προγράμματος από το νηπιαγωγείο ως το τέλος της Λυκειακής εκπαίδευσης. Το ερώτημα: «τι θέλουμε να επιτύχουμε» μέσα από τη μαθηματική εκπαίδευση, απασχολεί πολλούς συντελεστές της εκπαιδευτικής διαδικασίας (δασκάλους, μαθητές, γονείς, σχεδιαστές Π.Σ, πολιτική ηγεσία, κλπ). Παραδοσιακά η Λυκειακή μαθηματική εκπαίδευση στοχεύει τόσο στην διεύρυνση των γνώσεων και δεξιοτήτων που οι μαθητές έχουν αποκτήσει από τις προηγούμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες, όσο και στην προετοιμασία τους για τη συνέχιση των σπουδών τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ των «περιεχομένων» της γενικής μαθηματικής εκπαίδευσης και της αντίστοιχης ειδικής προαπαιτούμενης για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, δεν οριοθετείται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες, αφού υπάρχει ένας διαρκής προβληματισμός για το τι θα πρέπει να προσφέρει στους μαθητές του Λυκείου κάθε συνιστώσα της μαθηματικής εκπαίδευσης.

«Η Φυσική ως μάθημα επιλογής (κατεύθυνσης) σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Γεωρ. Παληός, Σύμβουλος Π.Ι.

Περίληψη

Η συνέχεια Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κυρίως εξασφαλίζεται με τα μαθήματα επιλογής. Στις χώρες της Ε.Ε η Φυσική ως μάθημα επιλογής διδάσκεται από την Β΄ Λυκείου. Το επίπεδο της ύλης ποικίλει. Σε σύγκριση με τα ισχύοντα στην Ελλάδα, τα προγράμματα σπουδών της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας περιλαμβάνουν περισσότερα μέρη από την νεότερη Φυσική. Επίσης δίνεται πολύ μεγάλη έμφαση στην χρήση του εργαστηρίου. Υπάρχει ανάγκη τροποποίησης του Ελληνικού προγράμματος σπουδών ώστε να περιληφθούν και θέματα σύγχρονης Φυσικής. Είναι αναγκαίοι οι απόφοιτοι Φυσικής των Ελληνικών Α.Ε.Ι. να έχουν γνώσεις που να καλύπτουν πολλές βασικές περιοχές της Φυσικής (Στερεά κατάσταση, Ατομική και Πυρηνική Φυσική, περιβάλλον, Αστροφυσική κ.λ.π.) και επιπλέον να έχουν και παιδαγωγική κατάρτιση.

«Προτάσεις για μια ποιοτική διδασκαλία της Χημείας στο νέο Λύκειο»

Αντ. Μπομπέτσης, Σύμβουλος Π.Ι.

Περίληψη

Σύμφωνα με το νέο σχεδιασμό που προτείνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το Λύκειο πρέπει να παρέχει στους μαθητές γενική μόρφωση με ανθρωπιστικό χαρακτήρα, κατά τις δύο πρώτες τάξεις, ενώ θα διατηρεί κυρίως τον ακαδημαϊκό χαρακτήρα των μαθημάτων κατεύθυνσης στην Γ΄ τάξη.

Η Χημεία αποτελεί κεντρική επιστήμη και βάση άλλων επιστημών και η γνώση της είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τον επιστημονικά εναλλάξιμο και επαρκώς ενημερωμένο πολίτη για θέματα που αφορούν τη ζωή και το περιβάλλον του. Έτσι, η διδασκαλία της κρίνεται απαραίτητη στο Λύκειο, καθώς συμβάλλει τόσο στη γενική, ανθρωπιστική μόρφωση των μαθητών όσο και στην εξασφάλιση των γνώσεων εκείνων που είναι απαραίτητες, για την εισαγωγή σε αρκετές πανεπιστημιακές σχολές. Ως εκ τούτου, τα νέα αναλυτικά προγράμματα πρέπει να ανταποκρίνονται στις παραπάνω ανάγκες, για την κατάρτιση των οποίων είναι απαραίτητη και η συνεργασία με τα ΑΕΙ. Για να υλοποιηθούν αυτά στη σχολική πράξη πρέπει να δοθεί έμφαση σε βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας, όπως είναι η εργαστηριακή διδασκαλία της Χημείας με ομαδοσυνεργατικό τρόπο, τα σχέδια εργασίας (μέθοδος project) και η εξατομικευμένη διδασκαλία.

Επειδή, όμως, απαραίτητη προϋπόθεση για να εφαρμοστεί με επιτυχία οποιαδήποτε διδακτική μέθοδος και οποιοδήποτε αναλυτικό πρόγραμμα είναι οι ικανοί εκπαιδευτικοί, απαιτείται η πολιτεία, σε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, να μεριμνήσει για τη βασική τους εκπαίδευση ώστε αυτή να τους καθιστά επαρκείς ως επιστήμονες και ως παιδαγωγούς.

«Ουσιαστική απουσία του μαθήματος της Χημείας από τη Μέση Εκπαίδευση»

Ανδ. Γιαννακουδάκης, Αναπλ. Καθηγητής και Πρόεδρος του Χημικού Τμήματος του Α.Π.Θ.

Περίληψη

Είναι γεγονός ότι στην πατρίδα μας σε αντίθεση με όσα συμβαίνουν στη Ευρωπαϊκή Ένωση, η ενημέρωση του μαθητή αλλά και η δημιουργία συνείδησης για τους πόρους και το περιβάλλον της χώρας μας, αλλά και του πλανήτη, η οποία πρέπει να γίνεται σε νεαρή ηλικία στα μαθητικά χρόνια, είναι ελλιπής. Αυτό συνεπάγεται αρνητικές επιπτώσεις στην παιδεία των πολιτών, αλλά και στην Οικονομική και Βιομηχανική ανάπτυξη της Πατρίδας μας.

Η υποβάθμιση της σημασίας του μαθήματος της Χημείας στη Μέση Εκπαίδευση και ιδιαίτερα στο Λύκειο μοιραία έχει οδηγήσει σε μια σοβαρή δυσλειτουργία των Προγραμμάτων Σπουδών των Τμημάτων Χημείας, των Τμημάτων Θετικών Επιστημών και Τμημάτων συναφών επιστημών (Πολυτεχνείου, Γεωλογίας κ.λ.π.), εξ αιτίας της εισαγωγής στα Τμήματα αυτά φοιτητών με ανεπαρκείς έως ανύπαρκτες γνώσεις Χημείας. Ειδικότερα, τα Τμήματα Χημείας βρίσκονται σε αδυναμία να εξασφαλίσουν στους νέους φοιτητές που προέρχονται ιδιαίτερα από την Τεχνολογική Κατεύθυνση το απαραίτητο υπόβαθρο, ώστε με τις ίδιες δυνατότητες να συνεχίσουν ομαλά τις σπουδές τους. Το γεγονός αυτό πλήττει το μέλλον τους με ανεπανόρθωτες συνέπειες για τους ίδιους, για τις οικογένειές τους και παράλληλα προκαλεί ανυπέρβλητα εμπόδια στην υλοποίηση των εκπαιδευτικών μας στόχων. Η ευθύνη για τη δημιουργία και διατήρηση αυτής της πρωτοφανούς και απαράδεκτης κατάστασης (η οποία προκλήθηκε με περίεργες μεθοδεύσεις και πρωτόγνωρες αντιμετώπισεις) βαρύνει αποκλειστικά την Πολιτεία, και μέρος αυτής επιμερίζεται και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Η αντιμετώπιση αυτού του σοβαρού προβλήματος μέχρι σήμερα είναι δυστυχώς απρογραμμάτιστη και μπορεί χωρίς καμία επιφύλαξη να χαρακτηριστεί ως αντιεπιστημονική. Οφείλουμε να ενδιαφερθούμε γι αυτό το τόσο σοβαρό πρόβλημα με μεγαλύτερη αγωνία και ευαισθησία.

Το Τμήμα Χημείας του Α.Π.Θ. βρίσκεται σε μια έντονη και αγωνιώδη διαδικασία αναμόρφωσης και εναρμόνισης των Προγραμμάτων Σπουδών του με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών προϋποθέτει την εισαγωγή στο Τμήμα μας φοιτητών, οι οποίοι θα έχουν γνώσεις Χημείας αντίστοιχες των συνομηλίκων τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απαιτήσεις αυτές είναι ευθυγραμμισμένες με τις συμφωνίες τις οποίες η Πατρίδα μας έχει υπογράψει και με τις δεσμεύσεις τις οποίες έχει αναλάβει για ενιαία και ισοδύναμα πτυχία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Βιολογία: Παράγοντας ανθρωπιστικής παιδείας ή βασικό υπόβαθρο για σπουδές στις θετικές επιστήμες; Ένα χάσμα που μπορεί να γεφυρωθεί.»

Βασ. Περάκη, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Η Βιολογία έχει το προνόμιο να αποτελεί τόπο συνάντησης των επιτευγμάτων μιας ταχύτατα εξελισσόμενης θετικής επιστήμης με τις μεγάλες ανθρωπιστικές αξίες. Επιπλέον, η διαρκώς αυξανόμενη χρησιμότητά της στην καθημερινή ζωή και τα ηθικά όρια που και η ίδια θέτει για τη χρήση της την αναγορεύουν σε βασικό παράγοντα ανθρωπιστικής παιδείας και αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο ενός εκπαιδευτικού σχεδιασμού ο οποίος γίνεται με γνώμονα τις ανάγκες του σημερινού μαθητή και αυριανού πολίτη.

Ταυτόχρονα καθώς, μέσω των εφαρμογών της, συνδέεται με όλες τις άλλες θετικές επιστήμες και την αντίστοιχη τεχνολογία, αποτελεί απαραίτητο υπόβαθρο για τις σχετικές πανεπιστημιακές ή τεχνολογικές σπουδές και οφείλει να εξασφαλίζει το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και εξετάζονται τα θέματα της σύγχρονης Βιολογίας ώστε να μπορεί ο μαθητής να τα κατανοεί και να λειτουργεί, σε σχέση με αυτά, με επιστημονικό τρόπο σκέψης.

Τα μέχρι τώρα δεδομένα δείχνουν ότι αυτά τα δύο (παροχή Γενικής Παιδείας και εξασφάλιση του απαραίτητου υποβάθρου για πανεπιστημιακές σπουδές) δε λειτουργούν συμπληρωματικά αλλά, αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις, το ένα αναιρεί το άλλο. Υπάρχει τρόπος να γεφυρωθεί το χάσμα αυτό; Με ποιον τρόπο πρέπει να προσεγγίζεται η Βιολογία ώστε αφενός να καλύπτει τους στόχους της Γενικής Παιδείας και αφετέρου να εξασφαλίζει στο μαθητή τα απαιτούμενα εφόδια για τις μελλοντικές του σπουδές;

«Ζωή: Δομή και Λειτουργία. Γενότυπος, Περιβάλλον, Φαινότυπος»

Ζαχ. Σκούρας, Πρόεδρος του Βιολογικού Τμήματος Α.Π.Θ.

Περίληψη

Η αυτοοργάνωση της ύλης, ώστε να λειτουργεί, να αναπαράγεται και να εξελίσσεται, αποτελεί το φαινόμενο της ζωής. Το γενετικό υλικό αλλάζει, ώστε κάθε απόγονος, κάθε είδος, να αποτελεί μία νέα πρόταση που παραδίδεται στη φύση, καταδεικνύοντας την ποικιλομορφία, τη βιοποικιλότητα. Μηχανισμοί, όπως η ομοιόσταση, η αντιγραφή του γενετικού υλικού και η μετάδοση της πληροφορίας του, η μίτωση και η μείωση, η φυσική επιλογή (που οδηγεί στην εξέλιξη των βιολογικών συστημάτων), καθώς και τα διάφορα επίπεδα οργάνωσης (κύτταρο, οργανισμός, πληθυσμός, είδος), διαφοροποιούν το βιολογικό σύστημα, τη ζωή, από τις άλλες μορφές της ύλης, και καθιστούν τη Βιολογία, αυτοδύναμο τμήμα της σύγχρονης επιστημονικής σκέψης. Οι σχέσεις δομής και λειτουργίας καθώς και του γενοτύπου (της δομής, της λειτουργίας και της διαιώνισης του γενετικού υλικού), του περιβάλλοντος (μέσα στο οποίο υπάρχει, αλλάζει και λειτουργεί το γενετικό υλικό) και του φαινοτύπου (της εκδήλωσης του γενοτύπου μέσα στο περιβάλλον) πρέπει να αποτελούν αναζήτηση για την κατανόηση του φαινομένου της ζωής.

Η κατανόηση λοιπόν της βιολογικής έννοιας της ζωής, μέσα από συντεταγμένη πειραματική διαδικασία, πρέπει να αποτελεί στόχο του προγράμματος σπουδών της μέσης εκπαίδευσης, ώστε ο απόφοιτος της, ο πολίτης, να μπορεί να διακρίνει την επιστημονική αντίληψη της ζωής από τη μεταφυσική και ταυτόχρονα να είναι η αφετηρία για τη συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι λειτουργοί της μέσης θα πρέπει συνεχώς να επιμορφώνονται μέσα από διάφορα προγράμματα (σεμινάρια, μεταπτυχιακά, κ.ά.) ώστε να κατανοούν τη νέα πληροφορία για να την εναρμονίσουν με την ήδη υπάρχουσα γνώση.

«Τα Οικονομικά μαθήματα στην Ελληνική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Ζήτηση μαθητών»

Θεοχ. Μαγουλά, Σύμβουλος του Π.Ι.

Περίληψη

Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα αναβάθμισης των οικονομικών μαθημάτων στην Ελληνική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση σύμφωνα με:

- Τα αποτελέσματα πιλοτικής έρευνας που διεξήχθη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε 367 Ενιαία Λύκεια της χώρας. Τα αποτελέσματα αυτά τεκμηριώνουν το υψηλό ενδιαφέρον των μαθητών για το περιεχόμενο των οικονομικών μαθημάτων που συμβάλλει και στην απόκτηση βασικών οικονομικών γνώσεων, απαραίτητων για την καθημερινή ζωή τους και στην επιτυχή εισδοχή, όσων μαθητών επιθυμούν, σε οικονομικές σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Τους άξονες της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής που στοχεύουν στην ανάπτυξη του ατόμου και της οικονομίας.

Συμπεραίνεται η αναγκαιότητα ότι, η αναβάθμιση των οικονομικών σπουδών, με προϋποθέσεις διδασκαλίας αυτών, συμβάλλει στη βελτίωση της εσωτερικής και εξωτερικής αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και επομένως, συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

«Οικονομική παιδεία: Αναγκαιότητα της σύγχρονης Εκπαίδευσης»

Σπύρος Βλιάμος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Περίληψη

Η υψηλή ζήτηση των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για εισαγωγή στις οικονομικές σχολές τριτοβάθμιας αιτιολογείται από τα αποτελέσματα ερευνών των εταιρειών ICAP, MRB HELLAS και OPINION που τεκμηριώνουν τη μεγάλη δυνατότητα απασχόλησης (απασχολησιμότητα) των αποφοίτων οικονομικών σχολών.

Με δεδομένο ότι η αύξηση της απασχολησιμότητας αποτελεί βασική παράμετρο ανάπτυξης, η επιτυχής εισδοχή των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οικονομικές σχολές προϋποθέτει επαρκή οικονομική γνώση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σύμφωνα με το ισχύον Ωρολόγιο Πρόγραμμα Σπουδών στην Ελληνική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν διδάσκονται οικονομικά μαθήματα στο Γυμνάσιο ενώ στο Λύκειο διδάσκονται μόνο στην Α΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου και στην Γ΄ τάξη ως μάθημα επιλογής. Επομένως προκύπτει η αναγκαιότητα αναβάθμισης των οικονομικών σπουδών στην Ελληνική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τη διδασκαλία οικονομικού μαθήματος στη Γ΄ τάξη Γυμνασίου και τη δημιουργία οικονομικής κατεύθυνσης στο Λύκειο και τη διδασκαλία των οικονομικών σε όλες τις τάξεις του Λυκείου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2005

«ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

«Μια πρόταση για τον τρόπο πρόσβασης των αποφοίτων του Λυκείου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»

Γεωρ. Πολύζος, τ. Πάρεδρος ε.θ. του Π.Ι.

Περίληψη

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζεται μια πρόταση για τον τρόπο πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου, η δομή του οποίου περιγράφηκε σε προηγούμενη εισήγηση. Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, οι μαθητές των δύο πρώτων τάξεων του Γενικού Λυκείου παρακολουθούν μαθήματα Γενικής Παιδείας, ενώ οι μαθητές της τελευταίας τάξης παρακολουθούν, κυρίως, μαθήματα ειδικότητας. Συγκεκριμένα, οι μαθητές της Γ΄ τάξης του Γενικού Λυκείου παρακολουθούν:

- Έντεκα (11) ώρες την εβδομάδα μαθήματα Γενικής Παιδείας (έξι (6) μαθήματα) και
- Είκοσι (20) ώρες μαθήματα ειδικότητας (τέσσερα (4) μαθήματα), επιλέγοντας μία από τρεις κατευθύνσεις: α) την κατεύθυνση των ανθρωπιστικών σπουδών, β) την κατεύθυνση των θετικών και τεχνολογικών σπουδών και γ) την κατεύθυνση των οικονομικών και κοινωνικών σπουδών.

Η εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση γίνεται με βάση την επίδοση σε Πανελλήνιες Εξετάσεις των αποφοίτων του Γενικού Λυκείου σε έξι (6) από τα δέκα (10) μαθήματα της Γ΄ τάξης του Γενικού Λυκείου και συγκεκριμένα:

- Στα τέσσερα (4) μαθήματα της κατεύθυνσης που επέλεξαν και
- Σε δύο (2) από τα έξι μαθήματα της Γενικής Παιδείας.

Καθένα από τα παραπάνω έξι (6) μαθήματα στα οποία οι υποψήφιοι θα εξετάζονται πανελληνίως θα έχει το δικό του συντελεστή βαρύτητας, τον οποίο θα καθορίζει κάθε φορά το ΥΠ.Ε.Π.Θ., ύστερα από πρόταση των Σχολών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και αντίστοιχη εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Με την πρότασή μας αυτή πιστεύουμε ότι:

- Θα ενισχυθεί η παιδευτική αυτοτέλεια και ο μορφωτικός χαρακτήρας του Λυκείου.
- Θα αποδεσμευτεί σε μεγάλο βαθμό το Λύκειο από τις Εισαγωγικές Εξετάσεις στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και
- Θα εισάγονται στις Σχολές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης οι απόφοιτοι που θα πετύχουν τις καλύτερες επιδόσεις στα σχετικά με τις σχολές αυτές μαθήματα.

«Δυνατότητα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων της Τεχνικής Εκπαίδευσης»

Ιγν. Χατζηευστρατίου, Πάρεδρος του Π.Ι.

Περίληψη

Στη σημερινή εποχή είναι δεδομένη η αναγκαιότητα που υπάρχει για την πρόβλεψη δυνατοτήτων διεξόδου, προς την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, των αποφοίτων της Τεχνικής Εκπαίδευσης δίχως όμως να παραγνωρίζεται ο βασικός σκοπός των σχολείων αυτών που είναι η προετοιμασία των ατόμων που φοιτούν σ' αυτά για την αγορά εργασίας.

Τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα των προηγμένων χωρών είναι δομημένα με δημοκρατικό και κατάλληλο τρόπο ώστε να είναι ανοικτά και ευέλικτα και να έχουν την ευκαιρία όσοι εντάσσονται σ' αυτά, μέσα από διαφορετικούς δρόμους, να αναβαθμίζουν συνεχώς τις γνώσεις και το επίπεδο των σπουδών τους, και να παρέχονται σ' αυτούς συνεχώς νέες δυνατότητες για την εξέλιξη τους στην επιστήμη ή στο επάγγελμά τους.

Τα προγράμματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που οδηγούν σε απόκτηση βασικού πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών βρίσκονται σε ανάπτυξη σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

Τα προγράμματα αυτά διευκολύνουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα άτομα που οδηγήθηκαν πρόωρα στην αγορά εργασίας χωρίς να τους δοθεί η δυνατότητα να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους ή σε άτομα που απέκτησαν αργότερα τα απαραίτητα εφόδια και τη διάθεση για συνέχιση των σπουδών τους. Τα άτομα που επωφελούνται από τα προγράμματα αυτά είναι σε σημαντικό βαθμό εκείνα που τελείωσαν σχολικές μονάδες τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ένα άλλο σημαντικό κίνητρο για τη διευκόλυνση στη συνέχιση των σπουδών των αποφοίτων της τεχνικής εκπαίδευσης είναι η δημιουργία κατάλληλων ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών στη τριτοβάθμια εκπαίδευση που δίνουν τη δυνατότητα για επιλογές αντικειμένων που ανταποκρίνονται στις επιδιώξεις και αναζητήσεις των ενδιαφερομένων.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, σε όλες τις βαθμίδες, θα πρέπει να οργανωθεί με κατάλληλο τρόπο ώστε να διευκολύνει τα άτομα αφενός μεν να εξέρχονται σε σύντομο χρονικό διάστημα στην παραγωγική διαδικασία και αφετέρου να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν τις σπουδές τους ανάλογα με τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

«Τύποι θεμάτων θετικών επιστημών για τις εισαγωγικές εξετάσεις στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα χαρακτηριστικά τους, οι προοπτικές και η αξιολόγησή τους»

Σαρ. Ψυχάρης, Πάρεδρος ε.θ. του Π.Ι.

Περίληψη

Στην εισήγηση αυτή αναλύονται η δομή, τα χαρακτηριστικά και η θεματολογία των ερωτήσεων που έχουν δοθεί στις Εισαγωγικές Εξετάσεις στις Θετικές Επιστήμες με το ισχύον σύστημα εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. Αναλύονται επίσης και οι αξιολογικοί στόχοι που θα πρέπει να περιέχονται στα θέματα των εισαγωγικών εξετάσεων και αφορούν την πληροφορία που επιθυμούμε να συλλέξουμε για τον μαθητή και η οποία προχωρά πέρα από την ανάκληση της γνώσης στον έλεγχο για άλλες δεξιότητες υψηλού επιπέδου.

Οι δεξιότητες αυτές επεκτείνονται πέρα από τον παραδοσιακό τρόπο εξέτασης που συνδέεται με την γνώση και την κατανόηση και αποκτούν σχεσιακή δομή με τα χαρακτηριστικά της γραπτής επικοινωνίας και του σωστού χειρισμού των επιστημονικών εννοιών, της επίλυσης αυθεντικών προβλημάτων, την επίλυση ποιοτικών και ποσοτικών προβλημάτων, τον χειρισμό δεδομένων και την δεξιότητα μετατροπής τους από μια μορφή σε άλλη, την αξιολόγηση, την ερμηνεία και την πρόταση από τον μαθητή πιθανών λύσεων που αφορούν αυθεντικές καταστάσεις. Το όλο πλαίσιο εντάσσεται στην λειτουργία της επιστημονικής προσέγγισης ενός προβλήματος ή μιας κατάστασης.

Σε συνάρτηση με τις δεξιότητες αυτές που θα αξιολογούνται, για την αρτίωση της διαδικασίας απαιτείται και η αντίστοιχη διαφοροποίηση της θεματολογίας.

Η πρόταση αφορά επομένως και τροποποίηση του αναλυτικού προγράμματος των Θετικών Επιστημών, ώστε αυτό να είναι συμβατό με τις προτεινόμενες δεξιότητες.

Η πρόταση αφορά κυρίως τη δομή και τα χαρακτηριστικά των δομημένων ερωτήσεων και των ερωτήσεων «ελεύθερης έκφρασης» που θα δίνουν την δυνατότητα στον μαθητή να επιδείξει δεξιότητες ανώτερου επιπέδου που αφορούν την ερμηνεία και την αξιολόγηση καθώς και την εφαρμογή της γνώσης σε οικείες και μη οικείες καταστάσεις. Η κατασκευή των δομημένων ερωτήσεων και των ερωτήσεων «ελεύθερης έκφρασης» θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τον χρόνο που απαιτείται για τη λύση τους και επομένως θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αντιστοιχία των μορίων των υποερωτήσεων και της αντίστοιχης χρονικής διάρκειας.

Οι «λέξεις καθοδήγησης» που θα πρέπει να υπάρχουν σε κάθε ερώτηση θα πρέπει επίσης να είναι γνωστές στους μαθητές. Αυτό συνεπάγεται αντίστοιχη τροποποίηση του αναλυτικού προγράμματος ώστε να περιλαμβάνει και το χρόνο που απαιτείται από τον εκπαιδευτικό να πλαισιώσει αυτές τις έννοιες και να τις διδάξει στους μαθητές ενώ θα πρέπει να υπάρξει και μέριμνα για επιμόρφωση του εκπαιδευτικού για την κατασκευή του εννοιολογικού ιστού αυτών των λέξεων.

Τέτοιες «λέξεις –εκφράσεις καθοδήγησης» είναι οι εξής:

Να γράψετε, να ορίσετε, να εξηγήσετε, να περιγράψετε, να κάνετε μια περίληψη, να προβλέψετε, να συμπληρώσετε, να υπολογίσετε, να εισηγηθείτε κ.ά

Η πρόταση μας θεωρεί ότι θα πρέπει το 50% του χρόνου του διαγωνίσματος να αφιερώνεται στις ερωτήσεις που έχουν ως στόχο τον έλεγχο της γνώσης και το υπόλοιπο 50% τους παραπάνω αξιολογικούς στόχους που συνδέονται με τις υψηλού επιπέδου δεξιότητες που επιθυμούμε να αξιολογήσουμε.

«Η αξιολόγηση των θεωρητικών μαθημάτων του Λυκείου ως διαδικασία πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση»

Δ. Γιαννακόπουλος, Πάρεδρος ε.θ. του Π.Ι.

Περίληψη

Η εισήγηση αναφέρεται στην αξιολόγηση των εξεταζόμενων σε εθνικό επίπεδο θεωρητικών μαθημάτων (Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, Λατινικών, Νεοελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Ιστορίας) ως προϋπόθεση εισαγωγής των μαθητών του Λυκείου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Καθορίζεται η προβληματική της αξιολόγησης των θεωρητικών μαθημάτων, επιχειρείται μία αδρομερής κριτική του ισχύοντος συστήματος (τόσο στο επίπεδο διαδικασίας της Αξιολόγησης όσο και στο επίπεδο του εκπαιδευτικού/αξιολογητή) και εκφράζονται συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του.

«Τρόπος πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»

Κ. Αδριανουπολίτης, Οργανωτικός Γραμματέας της Ο.Λ.Τ.Ε.Ε.

Περίληψη

Το Τεχνολογικό (Επαγγελματικό) Λύκειο έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Α΄ τάξη τομείς
- Β΄ τάξη ειδικότητες
- Γ΄ τάξη ειδικότητες
- Β΄ και Γ΄ τάξεις 2 κατευθύνσεις (θεωρητική και πρακτική).
- Απόφοιτοι των 2 κατευθύνσεων πτυχίο επιπέδου 3.
- Τα μαθήματα ειδικότητας, σε κάθε περίπτωση, υπερτερούν ποσοστιαία των μαθημάτων γενικής παιδείας.

Τρόπος πρόσβασης:

- Οι πανελλήνιες εξετάσεις αποφοίτων Τεχνολογικών Λυκείων διεξάγονται μετά τις ενδοσχολικές εξετάσεις για την απόκτηση του πτυχίου και υποψήφιοι δικαιούνται να είναι μόνο οι κάτοχοι του.
- Οι απόφοιτοι των 2 κατευθύνσεων έχουν πρόσβαση σε σχολές-τμήματα αντιστοίχου ή συναφούς ειδικότητας.
- Ο αριθμός των εισαγομένων είναι ανάλογος με τους συμμετέχοντες στις πανελλήνιες εξετάσεις των λυκείων.
- Οι υποψήφιοι εξετάζονται σε 3 μαθήματα γενικής παιδείας (Νέα Ελληνικά, Μαθηματικά, Φυσική) και 3 ειδικότητας.
- Οι εξετάσεις διεξάγονται με τεστ πολλαπλής επιλογής προερχόμενα από τράπεζα ερωτήσεων με ίδιο βαθμό δυσκολίας.
- Η επιτυχής απάντηση θα απαιτεί κριτική σκέψη και όχι αποστήθιση. Ανεπιτυχής απάντηση βαθμολογείται αρνητικά.
Η διόρθωση των γραπτών θα γίνεται μέσω Η/Υ.